

**Kommittén Accelerationskontor för att
underlätta industrins omställning**

KN 2024:05

Utredningssekreterare

Henrik Hermansson

henrik.hermansson@regeringskansliet.se

Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se

karin.stalhammar@regeringskansliet.se

Remissvar avseende Europeiska kommissionens förslag till Förordningen om industriell acceleration och omställning (Industrial Accelerator Act, COM (2026/956))

Accelerationskontoret välkomnar Europeiska kommissionens förslag till Industrial Accelerator Act (IAA). Förslaget adresserar flera av de genomförandehinder som idag fördröjer investeringar i industriell omställning inom EU och i Sverige. Särskilt positivt är fokus på kortare ledtider, samordnade processer, energiplanering och strategisk infrastruktur.

Sverige står inför mycket omfattande industriella investeringar inom elektrifiering, fossilfri produktion, vätgas, batterier, material och processindustri. Flera av dessa projekt försenas idag av långa och fragmenterade tillståndprocesser, osäker nätplanering och bristande koordinering mellan myndigheter.

Accelerationskontoret lämnar mot denna bakgrund följande synpunkter.

1. Snabbare rättsliga processer kräver konstruktiva myndigheter

Accelerationskontoret välkomnar IAA:s ambition att förkorta och effektivisera rättsliga processer för strategiska industri- och energiomställningsprojekt.

Särskilt viktigt är förslaget fokus på prioriterad handläggning och skyndsam prövning av strategiska projekt. Förutsägbara och tidsatta processer är avgörande för att minska investeringsrisk och möjliggöra genomförandet av stora industriella investeringar.

Samtidigt bör Sverige i genomförandet av IAA adressera ett strukturellt problem som idag skapar betydande förseningar: att staten i praktiken ofta överklagar sina egna beslut genom olika myndigheter.

Det är svårt att förena ambitionen om accelererade processer med ett system där statliga myndigheter överklagar andra statliga myndigheters beslut, olika delar av staten driver motstridiga intressen utan samordning och projekt som bedömts vara av strategiskt nationellt intresse därefter möter långvariga interna statliga processer.

Accelerationskontoret har i PM Komm2025/0011 till Klimat- och näringsdepartementet framfört att statliga myndigheter har andra verktyg för samordning än överklaganden av varandras beslut. Särskilt inom områden som fysisk planering, miljöprövning och tillståndsgivning kan sådana överklaganden leda till fördröjningar, ökad osäkerhet och utmaningar för genomförandet av strategiska samhällsomställningar, exempelvis den gröna omställningen. När överklaganden sker utanför den ansvariga myndighetens område riskerar ansvarsfördelningen att bli otydlig och förvaltningens effektivitet att minska.

Om Sverige ska möta IAA:s mål om snabbare processer behöver svenska myndigheter förhålla sig ansvarsfullt till överklaganden, så att viktiga projekt inte hamnar i kläm mellan statliga myndigheter. Accelerationskontoret rekommenderar att beslut om överklagande ska fattas av myndighetschefen och får inte delegeras. Syftet är att säkerställa att överklaganden sker ansvarsfullt och efter grundlig prövning, vilket stärker förtroendet för processerna och tydliggör ansvarsfördelningen.

2. Tidsgränser kräver nya arbetssätt

IAA:s krav på tidsgränser för tillståndprocesser är i grunden positiva och nödvändiga. I flera svenska industriprojekt sker idag stora delar av problemlösningen sent i processen, vilket leder till omfattande kompletteringar och långa ledtider.

Accelerationskontoret vill dock understryka att tidsgränser i sig inte automatiskt leder till kortare ledtider. För att tidsgränser ska bli praktiskt genomförbara krävs nya arbetssätt inom myndigheter, domstolar och tillståndprocesser.

Det gäller särskilt:

- tidiga och gemensamma tidsplaner,
- tidig utsedd handläggare,
- tydlig processledning,
- parallell hantering mellan myndigheter,
- och ett mer konsultativt arbetssätt där myndigheter tidigt hjälper projekt att identifiera och lösa hinder.

Accelerationskontoret har i PM Komm2026/00070 till Klimat- och näringsdepartementet lämnat författningsförslag på hur svenska myndigheter kan åläggas att tidigt utpeka handläggare samt tidigt ta fram och kommunicera en tidsplan. Accelerationskontoret bedömer att dessa åtgärder kommer utgöra viktiga komponenter för att möjliggöra att tidsgränser som anges i IAA kan hållas.

3. Accelerationsområden och förberedda tillstånd bör skyndsamt utredas

Accelerationskontoret bedömer att arbetssätt med accelerationsområden är värt att testa i en svensk kontext.

Accelerationskontoret bedömer att arbetssättet med accelerationsområden skulle kunna bli ett viktigt verktyg för att minska ledtider, öka förutsägbarheten och möjliggöra anticipatoriska investeringar i infrastruktur. Särskilt intressant är möjligheten till förberedda tillstånd och förhandsanalyser av energisystem, markanvändning, miljöförutsättningar, vattenfrågor och nätkapacitet.

Det är dock inte okomplicerat om och hur utpekandet och förberedandet av accelerationsområden ska fungera i en svensk kontext, givet bland annat det kommunala planmonopolet i kontrast mot att staten anvisar en zon.

Accelerationskontoret anser därför att regeringen skyndsamt bör tillsätta en utredning om hur accelerationsområden kan implementeras i svensk rätt, hur områdesbaserad tillståndsförberedelse kan utvecklas samt hur stat, kommuner, nätagare och industri kan samordnas i planeringen.

4. IAA inför ytterligare en nivå av allmänintresse – harmonisering behövs

IAA innebär i praktiken att strategiska industriella dekarboniseringsprojekt ges en förstärkt status som projekt av överordnat allmänintresse.

Svensk rätt innehåller redan flera olika kategorier och principer kopplade till allmänintresse, bland annat:

- riksintressen,
- väsentliga samhällsintressen,
- energiförsörjning,
- Natura 2000-reglernas övervägande allmänintresse,
- och olika proportionalitetsbedömningar enligt miljöbalken.

Accelerationskontoret ser en risk att IAA inför ytterligare ett lager av prioriteringsprinciper utan tydlig harmonisering mot befintlig svensk rätt. Det kan skapa ökad rättsosäkerhet, parallella intressehierarkier utan tydlig prioriteringsordning och längre snarare än kortare processer.

Accelerationskontoret anser därför att regeringen bör analysera hur IAA:s begrepp om strategiska projekt och överordnat allmänintresse förhåller sig till svensk miljö- och planrätt i syfte att harmonisera dessa principer med befintliga allmänintressen och skapa tydliga nationella riktlinjer för hur avvägningar ska göras.

5. Svenska kraftnät bör samordna arbetet med högupplösta kapacitetskartor

IAA ställer omfattande krav på energiplanering och nätanalys för industriella accelerationsområden. För att detta ska fungera i praktiken krävs betydligt bättre transparens kring tillgänglig nätkapacitet, effektutrymme, flaskhalsar, anslutningsmöjligheter och framtida nätutbyggnad.

Accelerationskontoret bedömer att genomförandet av accelerationsområden i praktiken kommer att kräva högupplösta kapacitetskartor och standardiserade planeringsunderlag.

Sverige har idag fragmenterad information mellan transmissionsnät, regionnät, lokalnät, kommuner och olika nätägare.

Accelerationskontoret anser därför att regeringen bör specificera att Svenska kraftnät ska ges ett nationellt samordningsansvar för utveckling av högupplösta kapacitetskartor, standardisering av nätdata, samordning mellan transmissions- och distributionsnätetsnivå och gemensamma planeringsunderlag för accelerationsområden.

Detta är sannolikt en förutsättning för att IAA:s krav på anticipatorisk nätplanering och strategisk industriplanering ska kunna genomföras effektivt i Sverige.